

NOVI CINEMA

AYLIK SİNEMA FANZİNİ • 5 TL • MAYIS, 2018 • NO: 6

MERHABA,

bu ay konumuz **bilim kurgu**. ha, ayrıca bunu güncel filmleri seçerek de yapmadık. bu sayıda üzerine yazılan filmlerin çoğunu, belki de hepsini izlemiş olabilirsiniz. eğer o filmleri bir de yazarlarımızın gözünden okumak isterseniz, bu sayı ilginizi çekebilir. belki de çekmez. bilemiyoruz.

sonra bizi, “**niçin yeni film yok ulen bu sayıda,**” diye azarlamayın. bakın baştan söylüyoruz neyin ne olduğunu. kalp kırmaya gerek yok sevgili okurlar! biz de kendi çapımızda her ay fanzin çıkarmaya çalışıyoruz işte. sevelim, sevelelim. :)

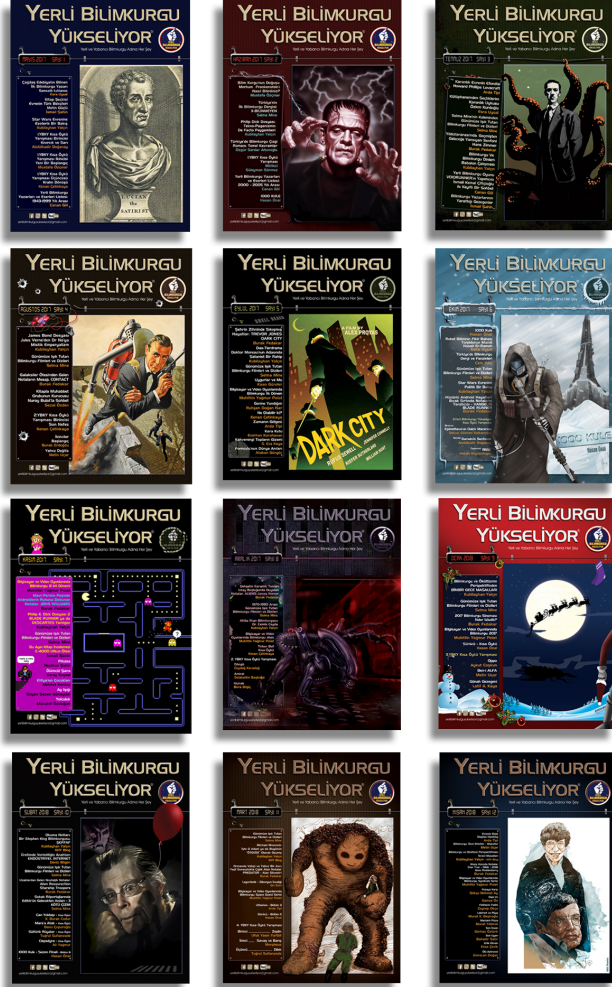
ama mesela dosya yazımız öyle değil. filmlerdeki bilgisayar efektleri ve bunun getirdiği “**tekinsiz vadi**” kavramına dair farklı bir yazı. **hans rudolf giger**’le ilgili olan da öyle.

kapağa **2001: bir uzay destanı**’ndan güzel bir fotoğraf koyduk. içerikte bununla ilgili bir yazı yok. nedenini açıklamaya gerek var mı? illaki söyleteceksiniz: yahu *kubrick*’i kim anlayabilmiş ki biz anlayalım. bizim ne haddimize?! falan filan.

ayrıca yan tarafta tanıtımını gördüğümüz **yerli bilim kurgu yükseliyor**’u incelemenizi tavsiye ediyoruz. online ve ücretsiz olarak çıkarılıyor. filmler, kitaplar, oyunlar... türe dair her şeyi içeren tematik bir dergi.

hepsinde olduğu gibi bu sayıda da elimizden gelenin en iyisini yapmaya çalıştık. becerememiş olabiliriz. siz bize olumsuz de olsa görüşlerinizi yazarsanız biz de hatalarımızı görebiliriz. yazmaktan çekinmeyin. bugüne kadar bize kötü yorum yazan kimsenin başına bir şey gelmedi. :) hepsini dikkate alıyor ve hatalarımızı düzeltmeye çalışıyoruz.

keyifli okumalar.
haziran’da görüşmek üzere...

13. Sayımızı Kucakladığımız Mayıs Sayısı Yine Renkli Konularla ve Kısa Öykülerle Dopdolu İçeriğiyle Sizlerle... Bilimle kalın Bilimkurguyla kalın.

www.Yerli Bilimkurgu Yükseliyor.com

web site:
www.novicinema.com

sosyal medya:
twitter.com/novicinema
[instagram.com/novicinema](https://www.instagram.com/novicinema)
[facebook.com/novicinema.dergi](https://www.facebook.com/novicinema.dergi)

kapak: 2001: a space odyssey
arka kapak: the martian
hazırlayan: burak aras

satış noktaları:

istanbul:

beyoğlu mephisto, semerkant sahaf, robinson crusoe 389,
kadıköy mephisto, imge kitabevi, beşiktaş mephisto

ankara:

imge kitabevi

izmir:

yakın kitabevi

kaosun bin bir hali

FAHRENHEIT 451

berkay kılıç

ütöpik ve distopik yapımların, bilim kurgu filmlerinin bir nevi alt kümesi olduğunu söylersek pek de yanlış sayılmayız. daha çok sosyal bilim kurgu türü içinde yer alan bu yapımların, edebiyat ve sinema alanlarında kendilerine has takipçi kitleleri oluşturmaları da zor olmamıştır. bilinmeze duyulan merak, insanların felaket senaryoları üretme konusundaki üstün meziyetleri ve mantık süzgecine takılmayı reddeden mutlak iyiciler, ütopya ve distopaların hedef kitlesi.

ütopyaların temelinde, bilgelik ve ideal toplum düzeninin nasıl olması gerektiği gibi soruların cevapları yatar. distopyalar ise, ütopyaların antitezi. toplumda görülen aksaklıklar, bu türde abartılı bir dille kendine vücut bulur.

ray bradbury'nin distopik romanı *fahrenheit 451*, fransız yeni dalga sineması'nın auteur yönetmeni **françois truffaut** tarafınca sinemaya uyarlandı. uyarlama senaryo çekmenin kitapseverlerce hoş karşılanmama ihtimaline karşın, truffaut romanın orijinaline mümkün olduğunca sadık kalarak beklentileri karşılamış. diğer filmleri gibi bu hikayesinde de zaman ve mekan kavramını hiç sayarak düzenli bir olay örgüsü yerine, neyin nasıl ortaya çıktığı kestirilemeyen karmaşık bir kurgu yapısını tercih etmiş. bu özelliklere döneminin birçok sinemasında da rastlamak mümkün.

adını kağıdın yanma sıcağından alan *fahrenheit 451*, sıkıyönetimin baş gösterdiği, insanlara katı kuralların dayatıldığı bir toplumda geçer.

ama nasıl bu hale gelmiş olduğu izleyiciye sezdirilmez. bahsi geçen toplumun en büyük düşmanı, sözde anti-kahraman olan kitaplar ve yazılı belgeler. yönetici pozisyonunda herhangi bir siyasi kurum görevi de devlet kurumu, itfaiyeci imgesi üzerinden ele alınıyor. itfaiyecilerin en büyük amacı, fütursuzca talan ettikleri özel mülklerdeki tüm yazılı kaynakları yakarak imha etmek. kim ya da kimler tarafından bahşedildiği belli olmayan bu sözüm ona "*toplumsal ödevi*" gerçekleştiriyor olmaktan da bir çeşit haz alıyorlar.

en büyük düşman kitaplar

şehrin dört bir yanına kurulmuş ihbar cihazlarıyla, kitap okuyan suçluların yakalanmasına çanak tutuluyor. kitaplar onlara göre, hiç yaşanmamış hayatlarla insanların kafasını karıştıran, herhangi bir fayda sağlamayan, sıkıcı ve insanları antisosyal olmaya iten kağıt parçaları ve derhal ortadan kaldırılmalı. böylece toplum, tehlikeli düşüncelerden tümüyle arındırılmış olacak, mutlu bir toplum elde edilecek. tüm bu önlemlere rağmen, dizginlenemeyen asilere de her türlü müdahale reva görülüyor.

tüm bunların dışında sayısız garip olay daha yaşanmaktadır. üç dört farklı planda karşımıza çıkan, tersten giden trenler, alışık olduğumuz düzenin tamamıyla ters yüz edildiğini anlatmaya çalışır. göze çarpan bir diğer farklılıkta, kitapların aksine televizyon ve benzeri kitle iletişim araçlarının herhangi bir problem teşkil etmemesidir. itfaiyeci **montag**'ın (*oskar werner*) eşi **linda**'nın (*julie christie*) tüm gün televizyon başında olması, üstüne kendisinin çok başarılı bir oyuncu olabileceğine inanması da filmin ait olduğu coğrafyanın normlarında son derece olumlu karşılanır. bu filmde linda'nın hayal gücü üzerinden işlenen televizyon bağımlılığı, ilerleyen yıllarda başta **requiem for a dream** olmak üzere birçok filmde derinlemesine ele alınacaktır.

eylemlerini sorgulamak

fahrenheit 451'in başkahramanı montag, görevine sıkı sıkıya bağlı bir itfaiyeci. filmin kırılma noktası sayılabilecek kısım,

montag'ın trende karşılaştığı, genç **clarisse**'le (*julie christie*) tanışması.

clarisse, kitaplarla arası son derece iyi olan ve tabii montag'ın doğasına aykırı bir genç kız. bu tanışma, kahramanın bakış açısında köklü değişiklikler yaratır. o güne kadar ne yaptığını asla sorgulamayan montag, eylemlerinin temelinde yatanı keşfetmek için çabalar.

clarisse'in montag'a, "*yaktığın kitapların neyi anlattığını biliyor musun, onları yakmadan önce okumaya çalıştın mı hiç?*" sorusunun ardından, montag ömründe ilk defa kitap okumaya karar verir.

charles dickens'in, meşhur david copperfield romanının ilk paragrafı montag'ı son derece etkiler. okuduğu "*hayatımı bir kahraman gibi mi geçireceğim, yoksa bu istasyonda öylesine bir miyim?*" cümlesinin etkisiyle yıllardır nasıl bir yanılısma içinde olduğunu, küçük bir sorgulamayla bile aydınlanabileceğini fark eder. bu aydınlanmayla, eskisinden çok farklı bir insana evrilir.

adını distopya eserleri arasına çoktan al-tın harflerle kazınmış olan *fahrenheit 451*, tüm bahsettiklerinin yanı sıra, bir mesaj daha veriyor:

bazen toplumların çıkarına göre davranmamanız gerekebilir, bu durumlarda sivrilmekte sakınca görmeyin. onlar sizin izlerinizi silmek ve sizi topluma unutturmak isterse, bunu kolaylıkla yapabilirler. ancak doğru olduğunu gördüğünüz gerçekler hakkında söz söyleyerek kendi yolunuzu aydınlatabilir ve bu şekilde kalıcı olabilirsiniz.

bir kez daha

JE T'AIME, JE T'AIME

irem turhan

“bilim kurgu filmleri bilimle değil, sanatın en eski konularından biri olan felaketle ilgilidir.”

— susan sontag

sinemaseverlerin büyük çoğunluğu alain resnais'i **hiroshima mon amour** (*hiroşima sevgilim*, 1959) filmiyle tanıdı. genel algının aksine, 60'lı yıllarda popülerliği hayli artan fransız yeni dalga'sının karşısında yer aldı. bu karşıtlık, başka bir grubun birliğini oluşturdu. rive gauche groupe (*sol yaka grubu*), yeni dalga'dan ayrı bir yolda ilerleyerek yeni bir akımı biçimlendirdi. **agnes varda**, **chris marker** ve **alain resnais**, sol yaka'nın sinema algısının temel taşlarını oluşturdu. yeni dalga'nın aksine, bu grubun ele aldığı filmler daha politik ve taşlama temelliydi. aynı zamanda edebi unsurları da ön planda olan yapımlar ortaya koyuyorlardı. çünkü sol yaka'ya göre sinema üstün bir sanat dalı değil, sanatın diğer dallarıyla ortaklık kurarak yeşerecek bir kavramdı.

“benim filmlerim, düşüncenin ve onun mekanizmasının karmaşıklığına henüz ilkel ve kaba bir yaklaşım denemesinden başka bir şey değildir.”

— alain resnais

alain resnais, zaman-mekan algısının işleyişi ve bu düzenin bozulması halini ele almaya çalışan filmleriyle büyük kitlelere hitap eder. yeni dalga akımının fikirlerinden bütünüyle ayrı düştüğü söylenemez. gerçekçi diyaloglar ve çoğu zaman uyumsuz ses kullanımı benzerlikler arasında sayılabilir. 1968 tarihli **je t'aime, je t'aime** (*seni seviyorum, seni seviyorum*), resnais'nin sinema anlayışına bakmak için uygun bir çıkış noktası oluşturuyor.

crespel araştırma merkezinin bir dizi deney için sürdürdüğü arayışta, **claudio ridder** (*claudio rich*) yetkililerin hedef adamı haline gelir. claudio'un, yaşamla bağı nefes almaktan öteye gitmez ve daha önce intihara teşebbüs etmiştir. merkezin deney için aradıkları kişide gerek gördükleri şart, kaybedecek bir şeyi olmamasıdır. bu durum claudio'un yaşar-yaşamaz haline uygundur ve kendini bir arabada, merkeze doğru giderken bulur.

deney bir fare üzerinde yapılmış ve fare bir dakikalığına geçmişe gitmiştir. fakat bu noktada "daha gelişmiş bir fareye" ihtiyaç duyulur. claudio, deneyin başarısız olma ihtimalini düşünür ve hatta geçmişte saplanıp kalma şüphesi içindedir. yine de bütün bunları olağan karşılar ve denek olmayı kabul eder. başlarda nispeten tehlikeli bulunduğu denek olma fikrini, sonrasında gözü kapalı ve umursamazca kabul etmesi soru işaretleri yaratsa da claudio'un geçmişine yapılan ziyaretle düşümler çözülmeye başlar.

bu noktada, claudio'un geçmiş ziyaretlerinin kesik kesik ve alakasız bir düzen içinde sunulması, zaman-mekan algısını kırmaya yönelik. film ilerledikçe zamanın, sıralanmış anların dışına çıkma ihtimalini zorlayan bir hikayeyle karşılaşıyoruz. buradaki önemli unsur, katılan duygusal

dokunuşlar. bilim kurgu filmlerindeki felaket altyapısı burada farklı bir yol alıyor. günümüz bilim kurgu sinemasına hakim olan dünyanın yok oluşu, insan neslinin tükenişi gibi toplumsal kaygıların aksine resnais, bireysel felaketi temel almayı tercih ediyor. insanın, kendi hayatındaki yıkımların ulaştığı felaket evresi, yine aynı insanı belki de telafi arayışları amacıyla geçmişe mecbur ediyor.

claudio, sürekli farklı farklı kadınlarla yaşadığı anlara döner.ama asıl "felaketi" **catherine**'dir (*olga georges picot*). catherine'in içinde bulunduğu bunalım, her sahnede daha da berlirginleşir. claudio'un geçmişe dair üzüntüsünün ne olduğu, karmaşık bir bulmaca gibi sunulur. ilerleyen sahnelerle beraber, bir yol haritasına ulaşırız ve meselenin ne olduğunu kavrarız.

"o an"ı aramak

claudio catherine'i öldürmesine kadar giden yolda, kayb olduğu anı arar. catherine'i acılarından kurtarmak için yaptığı bu eylem, sonuçta onu da yaşamsız, yalnız bir canlı haline getirir. adam tekrar tekrar ölmeyi, aynı kafese kapatılmış kedi ve fare hikayesindeki fare

rolünü üstlenmeyi kabul eder. peki niye? claudio geçmişe gideceği bir dakikada, "o an"ı yakalamayı umar. catherine için yapar bunu. onu bir kere daha görebilmek, gözlerine bakarak bir kez daha şunu söyleyebilmek için: "seni seviyorum, seni seviyorum."

— denizi sever ama riviera'da hüzünlenirdi. güneşi sever ama güneş ışığından nefret ederdi.

— onunla ya da onsuza yaşayamazsın.

— ve tanrı dedi ki : "dünyayı döndüren umuttur.

tekinsiz vadi kavramı

HOLLYWOOD'DAKİ BİLGİSAYAR EFEKTLERİ

naz ekmekçi

tekinsiz vadi (*uncanny valley*) kavramı, ilk olarak 1970 yılında robot bilimci **masahiro mori** tarafından ortaya kondu. mori'nin hipotezine göre, bir robotun görünüşü insanı andırmaya başladıkça kişide empati duygusu artıyor ve robota olumlu yaklaşıyor. ancak bir noktadan sonra, robotun insana benzerliği inanılmaz boyuta ulaştığında bu duygular tamamen tersine dönerek, kişide korku ve nefret uyandırmaya başlıyor. bu, karşısındaki gerçek bir insan olmadığını bilmesine rağmen, gerçeği fazlaca andırmasından kaynaklanan bir durum. kişi zihninde robotu canlı ya da cansız olarak kategorize edemediğinden, panik yaşıyor ve robottan rahatsız oluyor.

elbette bu kavrama robot biliminde olduğu kadar, **cgi** (bilgisayar üretilmiş imgeleme) teknolojisinin kullanıldığı bilgisayar oyunlarında ve filmlerde de rastlamak mümkün.

son yıllarda cgi teknolojisini gereğinden fazla kullanmaya başlayan hollywood, tekinsiz vadinin kendileri için bir tür sınır görevi üstlendiğini söylese de, hala çoğu film bu vadiye sıkışık kalmaktan kurtulamıyor.

bir nevi zombi...

yakın bir örnek verecek olursak, **rogue one: bir star wars hikayesi** filminde *star wars iv: yeni bir umut* filminden hatırladığımız **grand moff tarkin** karakterini yeniden görme imkanı bulduk. ne yazık ki, tarkin'i canlandıran *peter crushing*, 1994 yılında hayatını kaybettiği

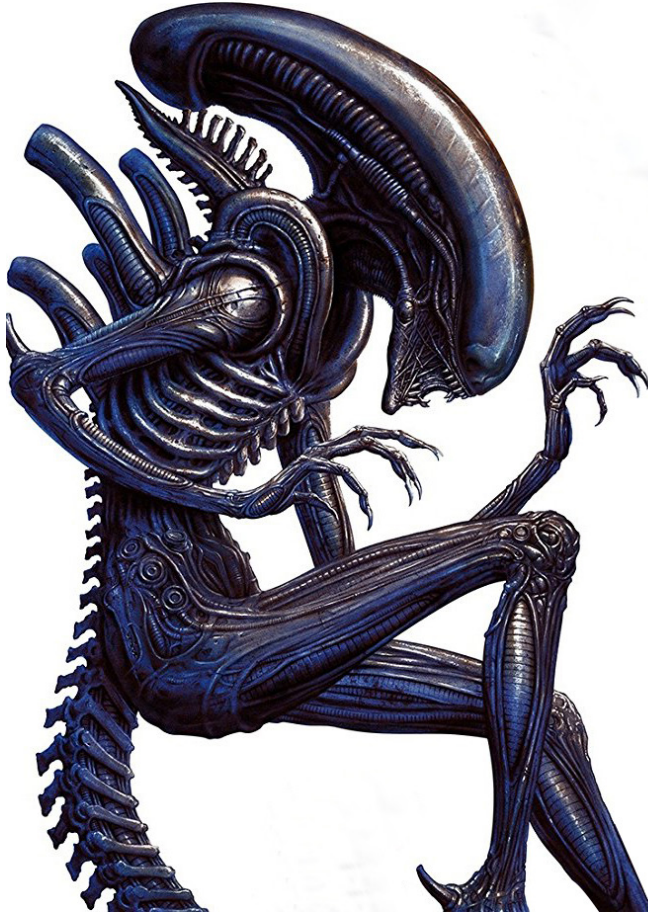
için karakteri tamamen cgi kullanılarak perdeye aktarıldı. film gösterime girdikten sonra, bazı izleyiciler bu teknolojik yenilikten oldukça memnun kalırlarken, bazıları tarkin'in gerçekliği karşısında dehşete düşmüşlerdi. gözleri ve ağız hareketleri aşırı derecede inandırıcıydı ve bu da *cgi tarkin*'i izlemeyi ürpertici bir deneyim haline getiriyordu.

cgi bu kadar yaygınlaşmadan önce kullanılan animatronik kuklalar da benzer şekilde *tekinsiz vadi etkisi* yaratabiliyordu. ancak cgi, o an oyuncuyla birlikte kameranın karşısında yer almadığı için her an izleyicide yapay ki şeyi baktığını hissettirmeye daha müsait. bu durum ger-

çekleştğinde, izleyici anlatıdan tamamen koparak filmde çok bu yapay gerçekliğe odaklanmaya başlayabilir.

korku filmleri açısından

korku filmleri açısından bakıldığında daha farklı bir boyut kazanıyor. günümüzde korku filmleri için cgi, makyajın ya da kuklaların yerini neredeyse tamamen almış durumda ve tekinsiz vadi kavramının (farkında olarak veya olmayarak) bir korku unsuruna dönüştürülmesine neden oluyor. 2013 tarihli **mama** filmi buna iyi bir örnek. filmdeki hayalet, o kadar gerçekçi bir şekilde yapay ki izleyiciyi korkutmayı başarıyor. aslında birer animatronik

“aslında birer animatronik kukla olan **alien**, **gremlinler** veya **chucky** de bize korkunç geliyordu. çünkü gerçekçi olmasalar da içinde yaşadığımız gerçek dünyada hareket ediyorlar, kovalıyor ve öldürüyorlardı.”

kukla olan **alien**, **gremlinler** veya **chucky** de bize korkunç geliyordu. çünkü gerçekçi olmasalar da yaşadığımız gerçek dünyada hareket ediyorlar, kovalıyor ve öldürüyorlardı. cgi yaratırlarsa hem içinde yaşadığımız dünyaya yapay bir şekilde eklenmişler hem de inanılmaz derecede gerçek görünüyorlar.

tekinsiz bataklık!

cgi kullanılan diğer tüm filmlerde tekinsiz vadi, filmin başarısının önünde büyük bir engel oluşturuyor. 2011 yılında **robert zemeckis**'in kurucusu olduğu **imagemovers digital stüdyosu** disney'le anlaşarak **marshılar, annem ve ben** (*mars needs moms*) filmini çekmeye başlamıştı. disney yöneticisi rich ross, filmin ilk birkaç sahnesini izledikten sonra projeyi durdurmak istese de film çöpe atılmayacak bir evredeydi. mecburen tamamlandı ve gösterime girdi, ancak disney'e 140 milyon dolardan fazla kaybettirdi. bu nedenle disney, **imagemovers digital stüdyosunu** kapattı. ardından sessiz sedasız **zemeckis**'in **the beatles**'in 1968 tarihli **yellow submarine** çizgi filminin 3d uyarlama projesini iptal etti.

aslında **robert zemeckis**, tekinsiz vadi denilince akla gelen ilk isimlerden. bugüne kadar çektiği **kutup ekspresi** (*polar express*), **beowulf: ölümsüz savaşçı** ve

yeni yıl şarkısı (*a christmas carol*) filmleriyle izleyicileri fazlaca rahatsız etmeyi başardı. birçok eleştirmen onu, **teknolojik büyüçülükle fazlaca uğraşmaktan hikaye anlatmaya fırsat bulamadığı** konusunda eleştiriyordu. önceleri bunun bir problem olduğunu bildiğini iddia etse de, 2015 tarihli **the walk** filminde yine aynıyı yaparak izleyiciyi bir kez daha hayal kırıklığına uğrattı.

gençlik iksiri

gelişen cgi teknolojisiyle 3d canavarlar yapılabildiği veya ölmüş oyuncular diriltilebildiği gibi, yaşlı oyuncuların gençlikleri de başka bir oyuncuya ihtiyaç kalmadan filmlerde yer bulabiliyor. 2009 tarihli **terminator: kurtuluş** (*terminator salvation*) filminde **arnold schwarzenegger** gençleştirildi. ama **arnie**, bu durumdan ve filmde hoşlanmadığını belirtmişti.

ardından 2010 tarihli **tron efsanesi**'nde, **jeff brigdes** için aynı teknik kullanıldı. bu trend **ant-man** filminde **michael douglas**; **kaptan amerika: kahramanların savaşı**'nda **robert downey jr.** ve hbo dizisi **westworld**'de **anthony hopkins**'le devam etti.

yani eğer, 1974 yılında böyle bir teknoloji olsaydı, **godfather 2**'de **robert de niro**'ya ihtiyaç duyulmayacak, onun yerine **mar-**

lon brando cgi'yle gençleştirilecekti. ileride cgi teknolojisi, tekinsiz vadi'yi kolaylıkla aşabilecek düzeye gelir mi bilinmez ama cgi kullanımı birçok etik sorunu da şimdiden gün yüzüne çıkarıyor.

mezarda bile rahat yok

hollywood gittikçe sınır tanımaz hale geliyor. **robin williams** gibi oyuncularla hollywood'un kendilerini kullanmasını kısıtlamaya çalışıyor.

williams, vasiyetnamesinde 11 ağustos 2039 tarihine kadar yasal olarak yüzünün hiçbir yerde kullanılmayacağını belirterek, adının ve görüntüsünün hollywood tarafından sömürülmesine engel olmuştur.

kesin konuşmak zor: tekinsiz vadi, belki bir sınır, belki avantaja çevrilebilecek bir unsur. ancak şu bir gerçek ki, giderek daha fazla cgi'ye bel bağlayan hollywood için tekinsiz vadi tek önemli sorun değil.

panik yapma!

BİR OTOSTOPÇUNUN GALAKSİ REHBERİ

doğa bekiroğlu

bilim kurgu ve komediye harmanlayıp ortaya başarılı bir iş koymak zor olsa da imkansız değil. fakat bu zorluğun üstesinden geleyim derken ortaya tamamen bir fiyasko çıkması da muhtemel. bu zorluk göze alınmadığından sinema tarihinde bilim kurgu-komedi türüne ait pek fazla başarılı film bulunmuyor.

birçok kişi yazıyı okurken “marvel filmleri ne olacak? onlar bizleri güldürüyor” diyebilir, ne yazık ki onları bilim kurgu olarak ele almak imkansız. çünkü onlar bilim kısmını göz ardı eden süper kahraman filmleri.

bilim kurgu - komedi türündekiler, kendileriyle dalga geçse de bilimsel yanı

elden bırakmayan filmler. bunların başında tabii ki **back to the future** (*geleceğe dönüş*) geliyor. woody allen’in **sleeper**’i (*200 yıl sonra*), edgar wright’ın simon pegg ve nick frost ikilisiyle çektiği **the world’s end** (*dünyanın sonu*) da peşi sıra onu izliyor. türünün en önemli temsilcilerinden biriye tam anlamıyla kültleşmiş, douglas adams’ın yazdığı **the hitchhiker’s guide to the galaxy** (*bir otostopçunun galaksi rehberi*) romanıyla aynı adı paylaşan ve garth jennings’in yönettiği film.

kıyamete son 12...

uyanıyorsunuz, sabahlığınızı giyiyorsunuz, evinizin dışında konuşlanmış inşaat araçlarını ve işçileri görüyorsunuz. işçilerin şefi, evinizin yapılacak kestirme yol üzerinde olduğunu, o yüzden yıkılması gerektiğini söylüyor. ne yapacağınızı bilemiyorsunuz, tam o sırada yanınıza gelen arkadaşınızı “*evi boş ver, zaten 12 dakika içinde dünyada kıyamet kopacak*” deyip

sizi son biranızı yudumlamanız için en yakın bara götürüyor. sonrasında dünya, galakside yapılacak kestirme bir yol için patlatılıyor. ama siz, kendi dünyanızdan olmayan arkadaşınızın ışık saçan yüzüğü sayesinde bir uzay gemisine otostop çekip hayatta kalıyorsunuz.

böyle başlıyor, ana karakterimiz **arthur dent**’in (*martin freeman*) sıradan olmayan hikayesi. böylece kendine has bir uzay macerası da başlamış oluyor. yol göstericimizse dent’in hayatını kurtaran, farklı bir dünyadan olan arkadaşı **ford prefect**’in (*mos def*) yazdığı, arka kapağında koca bir “**panik yapma!**” yazısı olan ve galaksi ansiklopedisinin yerini alan bir otostopçunun galaksi rehberi.

her şeyin cevabı 42

bir ingiliz komedisi örneği olan -ki bunda hem yazarın hem de yönetmenin ingiliz olması yatmakta- filmin ilgi çekici yönlerinden biri tam anlamıyla bir bilinmezlik içinde ilerlemesi. evet, bazı ipuçları ve-

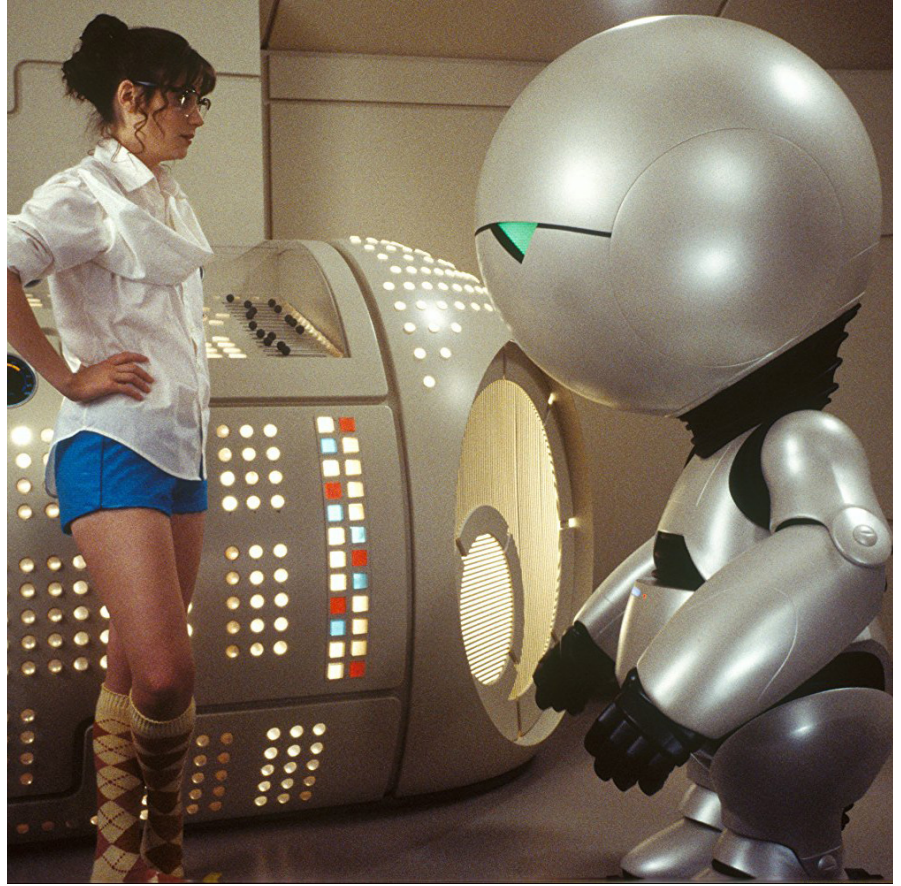

riyor, mesela cevabı 42 olan evrenin ve her şeyin anlamına verilecek doğru soruyu bulmak için “derin düşünceye” doğru gittiğimizi biliyoruz. fakat bunu bilsek de sonunu tahmin edemiyoruz. şunu da eklemek lazım ki, işler karışırken izleyicinin de kafasını kurcalıyor. bu da onu diğer bilim kurgu - komedilerden ayıran özelliği. izleyenlerin düşüncelerini harekete geçiriyor, her şeyin bir anlamı olup olmadığını sorgulatırken bir yandan da istek üzerine üretilen dünyaların, gezegenlerin varlığıyla karşı karşıya bırakıyor insanı. böylece hem kendi varlığımızı sorguluyoruz hem de varsa inandığımız kutsalı.

bir diğer ilgi çeken noktasıysa kendini zeki olarak gören insanın aslında en zeki üçüncü varlık olduğunun ve ikinci sırada kıyametin kopacağını bilip dünyayı terk eden yunusların olduğunun söylenmesi oluyor. burada yapılan eleştiri de tıpkı dünyayı yok eden vogon ırkının uymak zorunda oldukları gereksiz evrak işleri yüzünden amaçlarına ulaşamamalarındaki sistem eleştirisinde yerini buluyor.

depresyondaki robot marvin (alan rickman), başkanlığa ait gemiyi kaçıran, çift başlı galaksi başkanı zaphod (sam rockwell) ve arthur'un partide tanıştığı, fakat “uzay gemimi görmek ister misin?” diyen zaphon'la uzaya açılan trillian (zoey deschanel) gibi birbirinden farklı karakterleri bize sunuyor.

otostopçunun galaksi rehberi, star wars ya da star trek gibi hayranlara sahip değil. ama onlardan aşığı kalır yanı olmayan bir uzay macerası.

“yaratık”ın yaratıcısı

HANS RUDOLF GIGER

naz ekmekçi

başta **alien** olmak üzere, sinema dünyası için yarattığı olağanüstü yaratıklar ve set dekorlarıyla bilinen **hans rudolf giger**, 1940 yılında isviçre’de dünyaya geldi. oldukça normal, orta sınıf bir ailede büyüdü. babası eczacıydı ve bir gün ona incelemesi için verdiği gerçek kafatası karşısında büyülenmişti. böylece karanlık olana karşı ilgisi giderek arttı.

giger’in sanatı

endüstrileşmenin beraberinde getirdiği korkunç sonuçları hiçbir sanatçının yapamadığı kadar güçlü ve rahatsız edici bir şekilde ortaya koydu. eserleri genellikle “**biomechanoid**” olarak anılıyordu. modern insanla iç içe geçmiş teknolojik gelişmelerin yaşandığı 20. yüzyılın ruhunu anlatmak için en uygun kavram. giger de bunun farkındaydı ve 1990 tarihli kitabına, “**biomechanics**” adını verdi. kitap, insan vücuduna dair teknolojik icatların geliştirildiği bir dönemin içinde ortaya çıkmıştı. teknoloji ve biyoloji arasındaki sınırlar bulanıklaşıyordu.

taklit etmenin mümkün olmadığı tarzında, anatomiyi ve tehlikeli mekanikleri birleştiriyordu. sapkın cinselliğin, şiddetin öğeleri ve ölüme ilişkin simgeler birbirine karışıyordu. elbette eserlerinin satanik bir boyuta da sahip olduğu söylenebilir.

ustalardan ilham ve övgü

eserlerinin altında büyük psikolojik anlamlar yatıyordu. psikanalizin babası sigmund freud’dan, doğum travması teo-

risiyle bilinen otto rank’ten, ortak bilinç-dışı ve arketip kavramlarını ortaya koyan carl gustav jung’dan oldukça etkilenmişti. giger, aylar boyunca rüyalarını analiz etmeye çabalıyordu. kendini keşfetme uğraşları ona ilham olarak geri dönüyordu. bunun da en büyük örneği, “psikiyatr için bir ziyafet” (a feast for the psychiatrist) koleksiyonudur.

giger, birçokları için anlaşılması güç bir sanatçıydı ve sanatı yıllar boyunca çok ağır eleştirilere maruz kaldı.

sanat eleştirmenleri onun ahlaki değerlerini, karakterini ve akıl sağlığını sorguladılar. buna rağmen, sanat dünyasının öne çıkan isimleri ona hayranlık duyuyordu.

ernst fuchs, martina hoffman, salvador dali gibi ressam; *alejandro jodorowsky, ridley scott, oliver stone* gibi yönetmenler eserlerini övgüye boğuyordu. alien filmi için ortaya koyduğu çalışmalar ona oscar’ı getirdi.

sinema sanatına girişi

sinemaya, bir hayranı olan *jodorowsky*’le adım attı. *jodorowsky*, *frank herbert*’in romanından uyarlayacağı **dune** filmi için her şeyin en iyisi olmasını istiyordu. fil-

min *storyboard*’ı hazırlanırken, mekan ve savaş araçları tasarımlarını hazırlaması için giger’e gitti. *dune* filmi hiçbir zaman çekilemedi; ama hazırlanan kallavi storyboard, gelecek nesil bilim kurgu filmlerine ilham oldu ve tabii, film yapımcılarının dikkatini giger ismine çekti.

1978 yılında, senarist **don o’bannon**, giger’le görüşmüş ve alien’in nasıl olacağına dair, bazı eskizler çıkarması için anlaşmıştı. filmin yönetmeni *ridley scott*, ilk dönem çalışmaları olan **necronom iv** ve **necronom v** resimlerini görünce hayran kaldı. hatta giger, yaratık için sıfırdan tasarım yapmak istediğinde *scott* karşı çıkarak, yaratığın bu resimlerdeki gibi olması gerektiğini söyledi.

filmin karamsar havasında da giger’in payı büyük. gezegenin arazisini ve terk edilmiş uzay gemisini tasarlayan giger, bazılarını mezbahadan aldığı gerçek hayvan kemikleriyle “doğal” bir görüntü elde etmeyi başardı.

mitoloji konusunda uzman *joseph campbell*, mitolojik resimlerdeki cehennem tasvirlerinin, cennet tasvirlerine göre çok daha dikkat çekici olduğunu söylemiştir. bunun nedeni, mutluluk ve neşenin aksine, acı çekmenin birçok farklı formda deneyimlenebilmesidir. kim bilir, belki giger de bunun farkındaydı ve insanın kendi içindeki karanlık cehennemi sanata yansıtmayı tercih etti.

gelecek ile şimdi arasında MINORITY REPORT

seda bayram

“körler ülkesinde tek gözü olan adam kral olur.”

steven spielberg'ün yönettiği, philip k. dick'in aynı adlı kısa hikayesinden uyarlanan **minority report** (*azınlık raporu*), bilim kurgu sevenlerin uzak durmayacağı bir yapım. tom cruise, colin farrel gibi popüler oyuncularını da bünyesinde barındırdığından dikkatleri üzerine çekmesi de zor değil.

filmimiz gelecek zamanda, 2054'te geçiyor. teknoloji artık o kadar gelişmiş ki polis ileride işlenecek suçları, doğa üstü güçlere sahip insanların kullanıldığı bir sistem sayesinde önceden görüp önüyor. bu sistemin işlenişi polis ekibinden birinin suçlanmasıyla birlikte tehlikeye düşüyor.

suçlanan **john anderton** (*tom cruise*), iki yüzlü bir polis olarak göze çarpıyor, daha önce sorgusuz sualsiz “suçluları” yakalarken, aynı durum kendi başına gelince birden sistemi sorgulamaya başlıyor. eskiden parçası olduğu ekibinden kaçarak, olayların peşine düşüyor. bu noktadan itibaren, esas kargaşa başlıyor. minority report'un temel sorusu ilgi çekici:

“henüz işlemediğimiz bir suçun cezasını çekmemiz ne kadar adil?”

insandan çıkan teknolojik bir sistemin kusursuz olması mümkün mü? john anderton'ın adalet mücadelesini izlerken seyirci de onunla birlikte çaresizliği hissediyor. ama ona tam anlamda güvenemiyoruz. film yarattığı bu merak duygusuyla izleyicinin odaklanmasına yardımcı oluyor, dağılmıyoruz. minority report, uzun süresine rağmen akıcı, yormayan bir işlenişle devam ediyor.

film, distopik bir karaktere sahip.

teknolojiyi kendi emelleri için kullanan insanlar, herkesin evine rahatlıkla girip insanları kontrol edebilecek örümcek robotlar... hepsi birer distopya çizmeye olanak sağlıyor. aygıtlar, özel hayatı suistimal ederek bireyleri rahatsızlık veriyor. suçsuz bir dünya adı altın-

da sürekli bir izlenme söz konusu. ama güvenlik ihtiyacı belli ki daha ağır basıyor. gelecek konusunda hepimizin endişeleri, bir takım düşleri var. bilim kurguya ısınamayan bir sinemasever bile **back to the future** gibi filmleri izleyip geleceğin nasıl olabileceğine dair hayallere dalmıştır. ancak azınlık raporu, optimistik bir bakış açısından çok, rahatsız edici bir portre sunuyor.

seçebilmenin lüks olduğu bir sistem

esas eleştirilen nokta, doğaya saygısızlık yaparak kibrine yenilen insan. polis birimi bu kontrolcü sisteme güveniyor, suçlu olarak nitelenen insanların tekrar sorguya alınması gibi bir durum bile söz konusu değil. başkalarını yok sayarak, makine misali insanları içeri tıkan bir sistem söz konusu - empatiyi yok eden bir düzenek. “seçme hakkını” elinden alan bir yapıya nasıl güvenebilirsin ki? john anderton, tekrar seçim yapabilmek için polislerden kaçıp yeni bir kimlik arayışına giriyor. biz de ekipler ve anderton arasında geçen kovalamacayı seyrediyoruz. anderton girdiği arayışta, seçebileceğinin farkına varıyor ve en sonunda adalet yerini buluyor.

sinemasal büyü eksik bir yapım

minority report, çok başarılı bir film değil. yüzeysel bir anlatısı var.

seyrederken filme dahil olabiliyoruz ama bittikten sonra üzerimizde etkisi kalmıyor. aksiyon temalı çerez bir filme dönüşmekten maalesef kendini kurtaramıyor.

sorduğu sorular etkileyici olsa da sinemasal anlamda büyülemeyi başaramıyor.

NOVI CINEMA

THE MARTIAN (2015) FİLMİNDEN.

